

Crna Gora
Ministarstvo zdravlja

**IZVJEŠTAJ O RADU MINISTARSTVA ZDRAVLJA ZA 2012. GODINU
SA IZVJEŠTAJEM FONDA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE
ZA 2012. GODINU**

Podgorica, mart 2013. godine

Sadržaj

Sektor za ekonomiku u zdravstvu	3
Sektor za upravljanje zdravstvom	5
Sektor za bioetiku, farmaceutiku i transplantacione programe.....	7
Transplantacioni programi i aktivnosti	7
Odsjek za farmaceutiku.....	8
Sektor za zdravstvenu zaštitu	9
Sektor za unaprijeđenje i kontrolu kvaliteta	10
Kvalitet, prava pacijenata i pritužbe	10
Rano otkrivanje raka	13
Skining raka debelog crijeva	14
Odjeljenju za međunarodnu saradnju i evropske integracije	15
Medjunarodna saradnja	15
Bilateralna saradnja	15
Saradnja sa SZO	15
Odjeljenje za droge.....	17

Sektor za ekonomiku u zdravstvu

U 2012. godini je započeo sa radom rekonstruisani i adaptirani Dom zdravlja Bijelo Polje, sa 4857 m², umjesto nekadašnjih 1284m², opremljen savremenim uređajem za prečišćavanje otpadnih voda. Ukupna vrijednost ulaganja iznosila je sa opremom i namještajem 3.529.352,35 €. Oprema je nabavljena jednim dijelom iz kredita Svjetske banke, a drugim dijelom iz donacije Turske razvojne agencije (TIKA).

Kroz Projekat unapređenja zdravstva koji se finansira iz kredita Svjetske Banke izvršena je nabavka četiri rentgen aparata: za Berane, Herceg Novi, Kolašin i Bar, od kojih dva, namijenjena Beranama i Kolašinu, imaju mogućnost digitalizacije snimaka. Nabavljeno je 7 ultrazvučnih aparata, za Podgoricu(2), Rožaje, Herceg Novi, Bijelo Polje, Kotor i Ulcinj. Takođe, nabavljeno je 3 video kolposkopa, 15 EKG aparata, 6 defibrilatora i druga medicinska oprema u ukupnoj vrijednosti od 653.091,00 €. Takođe, izrađeni su softveri za Agenciju za lijekove i medicinska sredstva, resursni internet, portal Ministarstva zdravlja i Informacioni sistem Instituta za javno zdravlje. Nabavljena je računarska oprema za potrebe podrške rada informacionog sistema zdravstva (server i storage) i nabavka računarske opreme za potrebe zdravstvenih ustanova. Ukupno je nabavljeno 425 radnih stanica i 200 laserskih štampača, koja je koštala 208.885,80€. Nabavka server i storage je ukupne vrijednosti 147.597,34€.

Pored navedene opreme u 2012 godini nabavljena je savremena oprema za liječenje i dijagnostiku, kao što je multislajсни skener za OB Kotor vrijedan 300.000€ koji će postati regionalni zdravstveni centar.

Sredinom 2012. godine raspisan je tender za izgradnju zgrade Zavoda za transfuziju krvi. Početkom 2013. godine potpisan je ugovor, a vrijednost ugovorenih radova je 2.446.545,64 €.

U 2012. godini započeti su radovi na rekonstrukciji 3 zdravstvena objekta (Specijalna bolnica "Vaso Čuković", Risan, Specijalna bolnica za plućne bolesti "Dr Jovan bulajić", Brezovik i Opšta bolnica Bijelo Polje), ukupne vrijednosti radova 1.335.265,10 EUR-a. U SB Risan tokom 2012.godine zamijenjena je fasadna stolarija, urađena rekonstrukcija kotlarnice, postavljen je sistem solarnih panela i izvršeni su elektro radovi. Ukupna vrijednost radova je 291.327,56 EUR. U SB "Jovan Bulajić", Brezovik zamijenjena je fasadna stolarija, postavljena je termo-fasada, ugrađene su nove cirkulacione pumpe sa frekventnom regulacijom i urađena je kompenzacija reaktivne energije. Ukupna investicija za SB Brezovik iznosi 487.710,85 EUR-a. U OB Bijelo Polje zamijenjena je fasadna stolarija, urađena je termoizolacija plafona poslednje etaže objekta, izgrađen je objekat nove kotlarnice i instalirani su novi kotlovi za grijanje sa potrebnom pratećom opremom i druge aktivnosti na unapređenju energetske efikasnosti objekta u ukupnoj vrijednosti od 556.226,69 EUR-a.

Pripremljena je projektna dokumentacija za rekonstrukciju građevinsko-zanatskih i termo-tehničkih radova objekata Kliničkog centra Crne Gore. Projektna dokumentacija korištena je prilikom pripreme tenderskog dokumenta za dodjelu ugovora "Rekonstrukcija građevinsko-zanatskih radova na objektu Instituta za bolesti djece

Kliničkog centra Crne Gore", a koji je objavljen u oktobru 2012. godine. Istog mjeseca objavljen je i poziv za odabir konsultanta za nadzor nad izvođenjem radova na objektima Kliničkog centra Crne Gore. U decembru 2012. objavljen je tender za dodjelu ugovora "Instalacija energetski efikasnih svjetiljki u glavnoj zgradi Kliničkog centra Crne Gore".

Krajem 2012. godine završena je izgradnja prvog postrojenja za obradu medicinskog otpada u okviru Opšte bolnice u Beranama. Instaliran je konvertor za obradu i prikupljene sve dozvole neophodne za njegov rad.

Tokom 2012. godine završena je i počelo useljenje u zgradi na Starom aerodromu u kojoj je stambeno pitanje riješilo 75 zaposlenih zdravstvenih i prosvjetnih radnika na teritoriji Glavnog grada Podgorice. Izgradnja je realizovana po modelu da izvođač radova obezbijedi finansiranje izgradnje a da zaposleni u obrazovanju i zdravstvu otkupe stanove po povoljnim uslovima po cijeni 649 eura/ m2 i preko novoosnovane stambene zadruge zdravstvenih radnika "Zdravstvo", obezbijede povoljno kreditno zaduživanje.

Kroz IPA 2012. Urađen je i odobren Projekat optimalnog korišćenja energije i prirodnih resursa kroz koji će se finansirati nabavka opreme i edukacija za hitnu medicinsku pomoć. Ukupna vrijednost projekta za hitnu medicinsku pomoć je 830.000€.

U toku 2012.godine intezivno se radilo na osposobljavanju članova Jedinice odgovorne za implementaciju projekata – PIU, koja egzistira u okviru Sektora za ekonomiku u zdravstvu, za samostalno upravljanje fondovima Evropske unije, dostupnih putem Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA) kroz učešće na obukama za IPA i DIS u organizaciji CFCU.

Između ostalog, SPO i PIU su:

- učestvovali u pripremi godišnjih ili višegodišnjih programa;
- učešće na sastanku IPA monitoring komiteta u Crnoj Gori;
- učešće u radu Komisije za koordinaciju Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

Takođe, u okviru PIU jedinice koja je u okviru Sektora za ekonomiku u zdravstvu pripremljena su dokumenta za akreditacioni paket za decentralizovani sistem upravljanja IPA sredstvima, koji je poslat 31. jula 2012. godine koji je poslat Evropskoj komisiji.

Kroz IPA Adriatic Cross-border Cooperation je pripremljen Projekat mobilne održivosti u oblasti zdravstvene zaštite. Ovaj predlog projekta je uspješno evaluiran i sljedeći korak je ocjena kvaliteta. Lider projekta je Ferderalno Ministarstvo zdravlja Bosne i Hercegovine.

Sektor za upravljanje zdravstvom

U izvještajnom periodu Ministarstvo zdravlja je pripremio **6 predloga zakona**, i to:

- 1) Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti;
- 2) Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica;
- 3) Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju zloupotrebe droga;
- 4) Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti;
- 5) Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju;
- 6) Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.

Značajan dio normativne aktivnosti je i izrada **5 strategija i akcionih planova**:

- 1) Predlog Nacionalne strategije prevencije štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori 2013-2020 sa Akcionim planom za 2013/2014 godinu;
- 2) Predlog Nacionalne za unaprjeđenje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednosti pacijenata, sa Planom akcije 2012-2017;
- 3) Predlog Nacionalne strategije za rijetke bolesti 2013 - 2020 akcioni plan za rijetke bolesti 2013 - 2020 i budžet za 2013 – 2016;
- 4) Predlog Nacionalne strategije za kontrolu rezistencije bakterija na antibiotike za period od 2012. do 2016. godine
- 5) Predlog Akcionog plana Nacionalne strategije za kontrolu rezistencije bakterija na antibiotike za period od 2012. do 2016. godine, kao **13 podzakonskih akata**;
- 6) Pravilnik o postupku davanja i sadržini saglasnosti za uzimanje dijelova ljudskog tijela sa umrlog davaoca i načinu identifikacije davaoca saglasnosti („Službeni list CG“, broj 24/2012);
- 7) Pravilnik o slikovnom prikazu upozorenja na pakovanju duvanskog proizvoda* "Službeni list CG", br. 1/2012 i [15/2012](#);
- 8) Program obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore za 2012. godinu ("Službeni list CG", br. 1/12);
- 9) Pravilnik o sadržini i obrascu posebne dozvole za uvoz, izvoz i tranzit droga ("Službeni list CG", br. 44/12);
- 10) Pravilnik o utvrđivanju spiska droga, psihotropnih supstanci i bilja koje se može koristiti za proizvodnju droga ("Službeni list CG", br. 56/12);
- 11) Pravilnik o načinu, postupku i medicinskim kriterijumima za utvrđivanje smrti lica čiji se dijelovi tijela mogu uzimati radi presađivanja u svrhu liječenja ("Službeni list CG", br. 48/12);
- 12) Pravilnik o obrascu, sadržini i načinu davanja saglasnosti za presađivanje dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja ("Službeni list CG", br. 35/12);
- 13) Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o rasporedu radnog vremena u zdravstvenim ustanovama („Službeni list CG“, broj 51/12);

- 14) Pravilnik o bližim uslovima u pogledu opreme i organizovanja prve pomoći na skijalištima ("Službeni list CG", br. 65/12);
- 15) Pravilnik o specifičnim zdravstvenim podacima koje sadrže registri bolesti od većeg socio-medicinskog značaja, zaraznih bolesti i drugih stanja vezanih za zdravlje stanovništva ("Službeni list CG", broj 24/12);
- 16) Pravilnik o oblikovanju i slanju izvještaja o utvrđenoj bolesti ili stanju za koja se vode registri ("Službeni list CG", broj 24/12);
- 17) Pravilnik o bližem sadržaju, obliku i načinu vođenja registara bolesti od većeg sociomedicinskog značaja, zaraznih bolesti i drugih stanja vezanih za zdravlje stanovništva ("Službeni list CG", broj 24/12);
- 18) Pravilnik o načinu popunjavanja, rokovima dostavljanja i obrascima prijave o utvrđenoj bolesti za koju se vodi registar ("Službeni list CG", broj 24/12).

U izvještajnom periodu odobreno je 40 specijalizacija i 16 užih specijalizacija za potrebe javnih zdravstvenih ustanova.

Po zahtjevima privatnih zdravstvenih ustanova odobreno je 12 specijalizacija i jedna uža specijalizacija.

Tokom 2012., u okviru realizacije aktivnosti iz Projekta unapređenja zdravstvenog sistema, na katedri Medicinskog fakulteta u Podgorici, u saradnji sa Medicinskim fakultetom iz Ljubljane, organizovana je dospecijalizacija iz porodične medicine za 25 doktora specijalista iz primarne zdravstvene zaštite.

Takođe, odobren je i upis 27 doktora medicine na specijalističke studije iz porodične medicine.

U toku 2012. godine organizovano je 12 ispitnih rokova za polaganje stručnih ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika sa visokim obrazovanjem.

U saradnji sa Upravom za kadrove, Ministarstvom za informaciono društvo i Zavodom za zapošljavanje, Ministarstvo zdravlja je učestvovalo u realizaciji Programa za stručno osposobljavanje lica sa visokim obrazovanjem. Ministarstvo zdravlja koordiniralo je u prijemu 128 zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika u zdravstvenim ustanovama Crne Gore.

Uz podršku Zavoda za Zapošljavanje Crne Gore Ministarstvo zdravlja je omogućilo prijem 219 volontera - zdravstvenih radnika sa srednjim obrazovanjem, u cilju sticanja radnog iskustva i polaganja stručnog ispita neophodnog za zasnivanje radnog odnosa.

Tokom godine, primljeno je 130 pripravnika na obavljanje pripravničkog staža, od čega 90 doktora medicine.

Sektor za bioetiku, farmaceutiku i transplantacione programe

Transplantacioni programi i aktivnosti

- **maj 2012. Podgorica** – posjeta prof. Francis Delmonika, dr Mirele Bušić i gospodjica Lidije Rely, puna podrška procesu transplatacije u CG;
- **maj 2012. Podgorica** - ekspertska misija TAIEX-a boravila u Crnoj Gori a povodom sagledavanja tekuće situacije i uslovima za uspostavljanje transplantacionog programa;
- **maj 2012. Ženeva** - član Delegacije Crne Gore na 65.zasijedanju Skupštine SZO;
- **jun 2012. Zagreb** – učešće u delegaciji - Ministarstva zdravlja Crne Gore, predvodjene ministrom prof.dr Miodragom Radunovićem, na Prvoj regionalnoj ministarskoj konferenciji o donaciji i transplantaciji organa - „Srce regiji“;
- **jun 2012. Ohrid** – razvoj programa donacije u zemljama članicama SEEHN;
- **jul 2012 Podgorica** - objavljen Pravilnik o obrascu, sadržini i načinu davanja saglasnosti za presađivanje djelova ljudskog tijela u svrhu liječenja u Službenom listu CG br.35/2012;
- **avgust 2012 Debrecen, Mađarska** - učešće sa prezentacijom na obuci o zdravstvenoj diplomatiji zemalja Jugoistočne Evrope;
- **septembar 2012 Malta** - član Delegacije za Regionalni komitet SZO;
- **septembar 2012** - objavljen Pravilnik o načinu, postupku i medicinskim kriterijumima za utvrđivanje smrti lica čiji se djelovi tijela mogu uzimati radi presađivanja u svrhu liječenja u Službenom listu CG br.48/2012;
- **septembar 2012 / 25.09 - prva transplantacija bubrega u Crnoj Gori sa živog donora;**
- **septembar 2012 Podgorica** - otvaranje skupa o hormonskoj terapiji u menopauzi;
- **oktobar 2012 Dubrovnik** - učešće u Delegaciji za ETCO kongres i SEEHN;
- **oktobar 2012 Podgorica** - promotivne aktivnosti za Evropski dan donacije organa i transplantacije;
- Ministarstvo zdravlja u oktobru 2012. godine – mjesecu donatora organa, pokreće kampanju „**Daruj, da se život nastavi...**“, kao podršku programu transplantacije;
- Tokom prve polovine oktobra izabranim doktorima, kojih ima 261 u Crnoj Gori, podijeljeno je po sedam Davalačkih kartica. Radi preciznog, statističkog, vođenja registra davalaca u Crnoj Gori, predvidjeli smo da se podaci o popunjavanju Davalačkih kartica sumiraju jednom mjesечно;
- Po podacima dobijenim od menadžmenta domova zdravlja do kraja decembra 2012 u Crnoj Gori prijavljeno je ukupno 165 davalaca što predstavlja izuzetan odziv i poslato 165 dopisa;

- **oktobar 2012 Podgorica** - sastanak sa predstavnicama Udruženja Roditelji na temu Podrška dojenju i odnos osoblja Kliničkog centra prema porodiljama;
- **novembar 2012 Tivat** - pozdravni govor na edukativnom stručnom skupu iz oblasti imunoprofilakse;
- **novembar 2012 Podgorica** - učešće u projektu Britanskog savjeta "ProAccession";
- **novembar 2012 Berane** - učešće na radionici „Efektivna komunikacija sa zajednicom i korisnicima medicinskih usluga“(projekat finansira EU);
- **novembar 2012 Podgorica** - otvaranje skupa povodom Evropskog dana posvećenog racionalnoj upotrebi antibiotika;
- **novembar 2012** - u okviru projekta NVO Career team-a, Sajam praksi, mentorstvo praktikantima Anđić Jelici, Vulić Sandri i Mašović Siniši;
- **decembar 2012** - Analiza sistema perinatalne njege u porodilištima u Crnoj Gori-projekat Ministarstva zdravlja u saradnji sa UNICEF-om i ekspertima SZO: učešće na sastancima, organizovanje prikupljanja podataka i obavještanje;
- **decembar 2012** - Prvi sastanak Nacionalne međuresorne komisije za zaštitu i održivo korišćenje akvifera dinarskog karsta;
- **decembar 2012 Sofija, Bugarska** - učešće na Regionalnoj konferenciji o spriječavanju smještaja djece od 0-3 godine u ustanove u organizaciji UNICEF-a i Bugarske vlade;
- **decembar 2012 Podgorica** - pozdravni govor povodom svečanog obilježavanja 50 godina duge tradicije postojanja i rada Instituta za bolesti djece KC CG;
- **decembar 2012** - registrovana predstavništva za prikupljanje i transport matičnih ćelija Vita 34 i Monte Cell u registru Ministarstva zdravlja.

Odsjek za farmaceutiku

- **jun 2012 Podgorica** – pozdravni govor na radionici u oblasti racionalne upotrebe lijekova i njihovog oglašavanja u Crnoj Gori u saradnji Ministarstva zdravlja sa kancelarijom Svjetske zdravstvene organizacije i Agencijom za lijekove i medicinska sredstva , a u skladu sa potpisanim dvogodisnjim sporazumom o saradnji za 2012-2013 godinu izmedju Crne Gore i Svjetske Zdravstvene Organizacije;
- Izdato 460 Rješenja za uvoz, izvoz i tranzit otrova (hemikalija).
- Izdato 70 Dozvola za uvoz prekursora.
- Poslata četiri (kvartalna) izvještaja o uvozu i izvozu psihotropnih supstanci (formular A/P) i opojnih droga (formular A), Međunarodnom odboru za kontrolu narkotika (INCB - International Narcotics Control Board, Beč).
- Poslat godišnji izvještaj Međunarodnom odboru za kontrolu narkotika (INCB - International Narcotics Control Board, Beč), koji sadrži podatke o uvozu/izvozu opojnih droga (formular C), psihotropnih supstanci (formular P) i supstanci (prekursora) koje se mogu upotrijebiti u nedozvoljenoj proizvodnji droga i psihotropnih supstanci (formular D) za 2011. godinu, godišnje potrebe za

- opojnim drogama (formular B) i psihotropnim supstancama (formular B/P) za 2013. godinu.
- Poslato 28 dopisa (davanje mišljenja na pravilnike, predloge odluka, listu klasifikovanih supstanci, zakone i dr.)
 - Data mišljenja na:
 - 1) Predlog odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme
 - 2) Predlog pravilnika o kriterijumima i načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalija i određenog proizvoda.
 - 3) Predlog pravilnika o sadržaju bezbjednosnog lista
 - 4) Predlog pravilnika o sadržaju dosijea o hemikalijama i registru hemikalija
 - 5) Predlog pravilnika o kriterijumima za identifikaciju supstance kao perzistentne, bioakumulativne i toksične i veoma perzistentne i veoma bioakumulativne supstance
 - 6) Predlog Liste supstanci koje izazivaju visoku zabrinutost
 - 7) Lista klasifikovanih supstanci
 - 8) Predloga zakona o prevozu opasnih materija
 - Učešće na izradi Zakona o izmjenama i dopunama zakona o sprečavanju zloupotreba droga.
 - Učešće na izradi Pravilnika o sadržini i obrascu posebne dozvole za uvoz, izvoz i tranzit droga.
 - Učešće na izradi Pravilnika o utvrđivanju spiska droga, psihotropnih supstanci i bilja koje se može koristiti za proizvodnju droga.
 - Učešće na izradi Odluke o kontrolnoj listi za izvoz, uvoz i tranzit robe za 2013.godinu.
 - Izdata Saglasnost za izvoz bioloških uzoraka za potrebe kliničkog ispitivanja u 2012.godini
 - Učešće u radu Nacionalnog tima za sprovođenje konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju.

Sektor za zdravstvenu zaštitu

Tokom 2012.godine, **protiv rješenja Fonda** za zdravstveno osiguranje, Ministarstvu zdravlja je, kao drugostepenom organu, podnijeto 308 žalbi, a iz prethodne (2011) godine je bilo 11 neriješenih predmeta, tako da je primljeno ukupno 319 žalbi. U drugostepenom upravnom postupku je riješeno ukupno 309 ovih predmeta i svi su riješeni u zakonskom roku, dok je 10 predmeta prenijeto za rješavanje u 2013.godini. Od 309 riješenih predmeta, za 6 predmeta žalba je odbačena kao neblagovremena, za 92 predmeta žalba je odbijena, a za 211 predmeta je žalba usvojena. Od 211 usvojenih žalbi, 94 je usvojeno zbog povreda pravila postupka, 114 njih zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, dok su 3 žalbe usvojene zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

U 2012. godini su pokrenuta 33 **upravna spora** pred Upravnim sudom Crne Gore, a po pokrenutom upravnom sporu protiv rješenja ovog Ministarstva istom sudu upućena su 33 odgovora na tužbu. Sud je poništio 5 rješenja koje je ovo Ministarstvo donijelo odlučujući u drugostepenom upravnom postupku po žalbama osiguranih lica podnijetih protiv rješenja Fonda za zdravstveno osiguranje. Pred Vrhovnim sudom Crne Gore je protiv Ministarstva podnijet jedan zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke i zahtjev je odbijen.

U drugostepenom postupku po drugim žalbama donijeto je pet rješenja i jedan zaključak o odbacivanju zahtjeva. Takođe je dato pet predloga odgovora na tužbu zaštitniku imovinsko pravnih interesa Crne Gore.

Ministarstvu je dostavljeno 280 zahtjeva stranaka, po kojima je kroz odgovore strankama i dopise drugim organima u sklopu rješavanja zahtjeva stranki ukupno upućen 561 dopis.

Tokom izvještajnog perioda, organizovani su ispiti na kojima je 70 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom polagalo stručni ispit.

U postupku izdavanja odobrenja za polaganje specijalističkog ispita zdravstvenih radnika (doktora medicine, doktora stomatologije) donijeto je 20 rješenja o odobrenom prekidu specijalističkog staža i 81 rješenje o polaganju specijalističkog. Ispita.

U postupku utvrđivanja ispunjenosti uslova u pogledu prostora, medicinsko-tehničke opreme i kadra, za rad zdravstvenih ustanova, u izvještajnom periodu su obrađena 92 zahtjeva i donijeta 92 rješenja, od čega: za rad JZU 18 i 70 za rad PZU. Za četiri zahtjeva za ocjenu ispunjenosti uslova su donijeta rješenja o odbijanju zahtjeva.

U odsjeku za bezbjednost hrane izdato je 907 rješenja o ispunjenosti opštih higijenskih zahtjeva za subjekte u poslovanju s hranom biljnog porijekla nakon primarne proizvodnje, kombinovane i ostale hrane.

Od ostalih akata u izvještajnom periodu Ministarstvo je donijelo: 10 Rješenja o slobodnom pristupu informacija i 13 obavještenja o slobodnom pristupu informacijama.

Sektor za unaprijeđenje i kontrolu kvaliteta

Kvalitet, prava pacijenata i pritužbe

Vlada Crne Gore je u februaru 2012. godine usvojila dokument „**Nacionalna strategija za unaprijeđenje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednost pacijenata**“, sa akcionim planom za njeno sprovođenje za period 2012-2017.godina.

Razvijen je program obuke namijenjen izgradnji i jačanju kapaciteta iz ove oblasti, te su u tom cilju organizovane radionice namijenjene zdravstvenim i nemedicinskim radnicima, menadžerima, nastavnicima škola I fakulteta zdravstvenog usmjerenja. Takođe, u radionicima su učestvovali i predstavnici udruženja pacijenata, građana i medija.

Radionice su organizovane u prvoj polovini 2012.godine.

Prva radionica „Kvalitet i bezbjednost u zdravstvenom sistemu“ je održana u hotelu „Maestral“ 2. i 3. Februara 2012.godine , a prisustvovalo joj je 45 polaznika (predstavnicima Kliničkog centra Crne Gore, Opštih i Specijalnih bolnica, Instituta za javno zdravlje, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, Zavoda za transfuziju, predstavnicima Agencije za lijekove i medicinska sredstva, Ljekarske komore, Fonda za zdravstveno osiguranje i članovi Radne grupe za izradu kliničkih protokola i smjernica i razvoj sistema obezbjeđenja kvaliteta kao i članovi Nacionalne komisije za kontrolu bolničkih infekcija).
Teme radionice:

- Kvalitet i bezbjednost u zdravstvenom sistemu:
- Politika kvaliteta definicije, unutrašnji mehanizmi:
- Prava pacijenata i odgovornost
 - Jedan od predavača je bio prof dr Charles Shaw ekspert WHO.

Druga radionica je održana u hotelu „Bjanka“ u Kolašinu, 1. i 2. marta 2012.godine, sa istom temom. Radionica dizajnirana za izabrane doktore (primarni nivo zdravstvene zaštite) iz čitave Crne Gore. Radionici je prisustvovalo 57 učesnika. Među predavačima je bila i dr Dubravka Čvorišćec, redovni profesor Zagrebačkog sveučilišta.

Radionica „Kvalitet u zdravstvu“ održana je 25. i 26. aprila 2012.godine u restoranu „Ribnica“ u Podgorici. Između ostalih, predavač je bila i g-đa Biserka Simčić iz Ministarstva zdravlja Slovenije. Teme radionice su se odnosile na program edukacije o kvalitetu i bezbjednosti u zdravstvenom sistemu za ustanove koje se bave edukacijom zdravstvenih radnika, medije i udruženja pacijenata. Radionici je prisustvovalo 63 učesnika.

U organizaciji TAIEX-a, je u hotelu „Podgorica“ 14. i 15. Aprila 2012.godine organizovan skup pod nazivom „Dobra praksa za bezbjednost pacijenata i procjena zdravstvenih tehnologija (HTA)“ , koji je okupio 75 učesnika iz svih ustanova sektora zdravstva u Crnoj Gori.

Tokom prvog kvartala 2012. godine pripremljena je draft verzija **Pravilnika o bližim uputstvima za obavljanje monitoringa i uspostavljanje procesa evaluacije sa indikatorima i kriterijumima pomoću kojih se vrši monitoring odnosno evaluacija kvaliteta zdravstvene zaštite**, te je u Insitutu za javno zdravlje 10. Julu 2012.godine predsjednicima Komisija za kontrolu kvaliteta zdravstvenih ustanova predstavljena radna verzija navedenog Pravilnika.

U okviru komponente „Unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite“, izradjene su **nacionalne smjernice dobre kliničke prakse:**

- Akutni ishemijski moždani udar
- Arterijska hipertenzija
- Higijena ruku
- Medikamentozna terapija hroničnog kancerskog bola
- Prevencija kardiovaskularnih bolesti
- Racionalna primjena antibiotika
- Sepsa i septički šok
- Shizofrenija
- Terapija akutnog infarkta miokarda sa ST elevacijom (STEMI)

Ministarstvu zdravlja je 25. jula 2012. godine održana konferencija za štampu, kako bi šira javnost bila upoznata sa urađenim smjernicama, a sve su objavljene na web stranici Ministarstva zdravlja <http://www.mzdravlja.gov.me/rubrike/nacionalne-smjernice>

Predstavnicima FZO su publikovane smjernice postavili na personalne računare izabranih doktora.

U cilju bolje implementacije nacionalnih vodiča dobre kliničke prakse, održana su tri skupa na kojima su predstavljene dvije nacionalne smjernice i to: Medikamentozna terapija hroničnog kancerskog bola i Racionalna primjena antibiotika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Skupovi su organizovani u Podgorici 19. novembra (za DZ Podgorica, DZ Danilovgrad, DZ Nikšić, DZ Kolašin, DZ Cetinje), Bijelom Polju 27. Novembra 2012.godine (za DZ Bijelo Polje, DZ Berane, DZ Andrijevića, DZ Mojkovac, DZ Pljevlja, DZ Plav, DZ Rožaje) i u Kotoru 29. Novembra (za DZ Budva, DZ Herceg Novi, DZ Kotor, DZ Bar, DZ Ulcinj i DZ Tivat)

Krajem decembra 2012. godine, smjernice su štampane u tiražu od 1100 primjeraka (svaka, a potom su distribuirane svim javnim zdravstvenim ustanovama).

Pripremljen je **Priročnik kvaliteta i bezbjednosti zdravstvene zaštite**, sa uputstvima za indikatore kvaliteta za sva tri nivoa zdravstvene zaštite i za Zavod za HMP, koji je štampan u 1000 primjeraka.

U okviru komponentne za oblast kvaliteta, jedinica za upravljanje projektom Svjetske banke, organizovala je posjetu predstavnika Sektora za unapređenje i kontrolu kvaliteta našeg Ministarstva, Agenciji za akreditaciju zdravstvenih ustanova Srbije (23. - 25. maj 2012.godine). Tokom boravka delegacija je upoznata sa procesom redovnih, godišnjih, posjeta spoljašnjih ocjenjivača Agencije za akreditaciju zdravstvenih ustanova Srbije (AZUS) ustanovama koje su dobile sertifikat o akreditaciji.

Lorena Vlahović, savjetnica u Sektoru za kvalitet je učestvovala na inauguraciji Regionalnog razvojnog zdravstvenog centra (RHDC) o akreditaciji i kontinuiranoj kontroli kvaliteta zdravstvene zaštite u okviru Zdravstvene mreže Jugoistočne Evrope (SEEHN), koja je održana u Beograd 3. - 5. oktobar 2012.godine. Tom prilikom je prezentovala aktivnosti Ministarstva zdravlja Crne Gore iz oblasti kvaliteta.

Prof. dr Ana Stavljenić Rukavina, konsultantkinja Svjetske banke, za oblast kvaliteta i bezbjednosti je uradila **pregled akreditacionih standarda**, postupka akreditacije, u susjednim i drugim evropskim zemljama, i navela da bi za Crnu Goru bilo najprihvatljivije rješenje da u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti, imenuje Komisiju za akreditaciju koja bi u roku 10 mjeseci izradila set akreditacionih standarda za bolnice i domove zdravlja prema najprihvatljivijim internacionalnim standardima, s tim što bi se akreditacioni standardi u toku šest mjeseci pilotirali u dvije bolnice, odnosno domovima zdravlja.

Predstavnicima Sektora su u više navrata gostujući u elektronskim i štampanim medijima prezentovali teme iz oblasti kvaliteta i bezbjednosti zdravstvene zaštite.

Shodno odredbama Zakona o zaštiti pacijenata, zdravstvene ustanove su u obavezi da Ministarstvu zdravlja dostavljaju izvještaje o prigovorima pacijenata. Izvještaji se dostavljaju na obrascu istovjetnom za sve zdravstvene ustanove.

Prema dostavljenim izvještajima zaštitnicima prava pacijenata su podnijete 384 pritužbe za prva tri kvartala 2012.godine. 131 pritužba se odnosi na primarni nivo zdravstvene zaštite, 93 na sekundarni, dok se 147 pritužbi odnosi na tercijarni nivo. Na Zavod za hitnu medicinsku pomoć se odnosi 10 pritužbi, a na bolnicu Meljine tri pritužbe(ukupni broj pritužbi za 2012. godinu za ustanove koje su do sada dostavile podatke(uključujući i četvrti kvartal) je 435, s tim što to nisu uradili svi DZ, OB I SB).

Pritužbe se u najvećem broju odnose na postupak zdravstvenih radnika ili saradnika, na dužinu čekanja na preglede, na organizaciju rada zdr. službe, na kvalitet zdravstvenih usluga,...

Broj pisanih pritužbi dostavljenih Ministarstvu zdravlja u toku 2012.godine je bio 108. (U prilogu je tabela u kojoj su evidentirane pritužbe i mjere koje su povodom njih preduzete).

U toku 2012.godine zaposleni u Sektoru za kvalitet su na razgovor primili 48 građana i odgovoreno je na oko 60 telefonskih poziva, s tim što su se građani obraćali Ministarstvu zdravlja u najvećem dijelu, sa pritužbama na postupke zdravstvenih radnika i saradnika, na dužinu čekanja na preglede, na organizaciju rada zdravstvene službe, na nedostatak lijekova. Nakon toga su preduzimane mjere u skladu sa nadležnostima Ministarstva zdravlja, a stranke obavještavane o preduzetim mjerama.

U prvom kvartalu 2012.godine Ministarstvu zdravlja je podnijeto 6 prijava na sumnju u postojanje korupcije, od čega je jednu Ministarstvo zdravlja dobilo od Uprave za antikorupcijsku inicijativu.

Za drugi kvartal 2012. stigle su 2 prijave na sumnju u postojanje korupcije.

U trećem kvartalu 2012.god. Ministarstvu zdravlja je podnijeta jedna prijava za sumnju u postojanje korupcije, a u četvrtom 3 prijave, što znači da je ukupan broj prijava na sumnju u postojanje korupcije u 2012.godini 12.

Službenici Ministarstva zdravlja kvartalno dostavljaju Upravi za antikorupcijsku inicijativu izvještaje o prijavama korupcije podnijetim Ministarstvu zdravlja.

Dva puta godišnje se takođe UAI dostavljaju izvještaji o realizaciji mjera iz Nacionalnog akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Službenici Sektora za kontrolu i unapređenje kvaliteta su, sa kolegama iz Uprave za antikorupcijsku inicijativu, radili na usklađivanju Sektorskog akcionog plana za borbu protiv korupcije u oblasti zdravstva sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući preporuke iz istraživanja "Ocjena integriteta zdravstvenog sistema u Crnoj Gori", kao i iz dokumenta „Procjena rizika od korupcije u oblastima od posebnog rizika”.

21.06.2012. godine-gostovanje službenika Ministarstva zdravlja na radiju Antena M na temu korupcije u zdravstvu.

Rano otkrivanje raka

U organizaciji Ministarstva zdravlja 23. aprila 2012. godine održana je radionica pod nazivom „Rano otkrivanje raka – gdje smo danas?“ na kojoj su predstavljeni Nacionalni

program za rano otkrivanje raka dojke, Nacionalni program za rano otkrivanje raka debelog crijeva i Nacionalni program za rano otkrivanje raka grlića materice. Cilj radionice je bio upoznavanje glavnih nosilaca ovih programa (izabrani doktori, izabrani ginekolozi) sa značajem i načinom njihove organizacije, kao i ulogama i zadacima ljekara primarne zdravstvene zaštite u njihovoj implementaciji. Prezentovana su međunarodna iskustva iz ove oblasti, a učesnicima su prikazani rezultati sprovedenih pilot programa iz oblasti ranog otkrivanja raka dojke, raka debelog crijeva i raka grlića materice. Radionici je prisustvovalo oko 70 izabranih ljekara iz čitave Crne Gore.

U okviru IAEA projekta (Internacionalna agencija za atomsku energiju iz Beča) MNE6004 "Nadgradnja programa osiguranja i kontrole kvaliteta u dijagnostičkoj radiologiji za nacionalni program skrininga raka dojke", od strane IAEA organizovana je ekspertska misija u periodu od 06.do 10.novembra 2012.godine. Eksperti IAEA Harry Dellis, medicinski fizičar i Dr Maksimilijan Kadivec, radiolog, direktor slovenačkog nacionalnog programa za rano otkrivanje raka dojke „Dora“, su tokom posjete upoznati sa sadašnjom situacijom koja se odnosi na skrining raka dojke u Crnoj Gori, a dogovorene su i konkretne aktivnosti neophodne za pripremu i implemetaciju Nacionalnog programa za rano otkrivanje raka dojke. Ove aktivnosti su, u početnom periodu, usmjerene na obezbjeđivanje opreme potrebne za kontrolu kvaliteta rada mamografskih jedinica u našoj zemlji. Isporuka opreme od strane IAEA je predviđena za prvi kvartal 2013.godine. Takođe je razmatran program obuka koji je planiran u okviru projekta, s tim što su dogovorene konkretne aktivnosti koje podrazumijevaju da profesionalci koji su uključeni u sprovođenje Nacionalnog programa za rak dojke, učestvuju u radu 2 kursa u Ljubljani i to na MDC (multidisciplinarnom kursu) kao i kursu za pozicioniranje na mamografu, koji se održavaju sredinom februara 2013. godine.

U periodu od 18. do 20. decembra 2012.godine, organizovana je posjeta dr Roberta Burtona, IAEA eksperta za oblast kontrole raka. Tokom posjete dr Burtonu je prezentovana sadašnja situacija vezana za kontrolu raka, sa posebnim fokusom na ranu detekciju raka dojke u Crnoj Gori.

Skrining raka debelog crijeva

Ministarstvo zdravlja je u maju 2012. godine od Delegacije EU, u Crnoj Gori, zatražilo i postiglo dogovor oko pomoći za nabavku uređaja za analizu okultnog krvarenja u stolici, imunološkim testovima (iFOBT), te je na osnovu tehničke specifikacije Delegacija EU obezbijedila nabavku iFOBT analizatora, kao i 15 000 testova, koji treba da budu isporučeni sredinom februara 2013. godine. Ukupna vrijednost donacije je oko 70000€.

Odjeljenju za međunarodnu saradnju i evropske integracije

Medjunarodna saradnja

U saradnji sa Regionalnim razvojnim zdravstvenim centrom za donaciju i tranpslataciju organa u Zagrebu, kao i sa ostalim partnerima Zdravstvene mreže zemalja Jugoistočne Evrope(SEEHN), u toku 2012. godine realizovano je više obuka za zdravstvene timove iz Crne Gore .

Predstavnici Crne Gore su učestvovali na radionici o dijagnostici moždane smrti kod potencijalnih donora organa, , Ljubljana, Slovenija, 14.-17.03.2012. godine, na kojem su razmijenjena iskustva u ovoj oblasti i učesnicio upoznati sa legislativom, kao i sa EU direktivom za transplantaciju i donaciju organa. Na sastanku su prezentovane EU direktiva 210/53/10 i Akcioni plan za transplantaciju i donaciju organa od 2009.- 2015. godine.

Ministarstvo zdravlja je ostvarilo značajnu saradnju sa hrvatskim zdravstvenim institucijama, a saradnja je formalizovana Memoranduma o saradnji između Ministarstva zdravlja Crne Gore i Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske u oblasti zdravstva i medicinskih nauka, što je i realizovani 11. aprila 2012.godine. Prva transplatacija u Crnoj Gori, u saradnjisa Ministarstvom zdravlja Hrvatske, uradjena je u septembru 2012. godine.

Delegacija Ministarstva zdravlja, predvodjena ministrom Prof. dr Miodragom Radunovićem je učestvovala na prvoj Regionalnoj konferenciji o doniranju organa i transplantaciji "Srce na region" u organizaciji Zdravstvene mreže Jugoistočne Evrope . Konferencija je održana 6. juna 2012. godine."

Bilateralna saradnja

Inicirano je potpisivanje Sporazuma o saradnji u oblasti zdravstva i medicinskih nauka izmedju ministarstava zdravlja Crne Gore i Republike Albanije.

Memoranduma o saradnji sa Republikom Bugarskom je u fazi usaglašavanja.

U vladinoj proceduri je nacrt Sporazuma o saradnji između pedijatrijske bolnice „Bambino Gesu“ iz Rima i Ministarstva zdravlja Crne Gore.

Sporazum izmedju Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji u oblasti zdravstva i medicinskih nauka je usaglašen, završena je vladina procedura i planirano je potpisivanje u aprilu ove godine.

Saradnja sa SZO

Delegacija Ministarstva zdravlja, predvodjena ministrom Prof. dr Miodragom Radunovićem, učestvovala je na 62. sjednici Regionalnog komiteta Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu, koja se održala na Malti, 10. do 13. septembra 2012. godine. Teme zasedanja 62. Regionalnog komiteta SZO za Evropu su bile i strategije i akcioni planovi koji se tiču javnog zdravlja na nacionalnom i regionalnom nivou. Prepoznajući potrebu za koherentnom okvirnom politikom, koja se bavi svim

izazovima kako bi se dostigao što bolji zdravstveni status u Regionu, SZO je razvila novu evropsku zdravstvenu politiku „Zdravlje 2020“, koja je rezultat konsultacija svih 53 države Evrope, uskladjeno sa aktivnostima reforme SZO a odražava vrijednosti, principe i prioritete koje podstiču rad SZO, istovremeno uzimajući u obzir specifične okolnosti i potrebe našeg Regiona. Politika „Zdravlje 2020“ je dobar primjer kako se globalni i regionalni, na kraju i nacionalni ciljevi međusobno poklapaju, podržavaju i ojačavaju jedni druge.

Delegacija sastavljena od predstavnika Ministarstva zdravlja, Ministarstva finansija, Fonda za zdravstveno osiguranje i Instituta za javno zdravlje, u saradnji sa Kancelarijom SZO za Crnu Goru, boravila je u službenoj posjeti Andori 28.-29. novembra 2012. godine, u cilju sagledavanja politike za finansiranje zdravstva kako bi napredovale ka opštoj obuhvaćenosti zdravstvenom zaštitom, uz posvećivanje pažnje svođenju na minimum negativnih efekata finansijske krize u sektoru zdravstva.

Kako je Dvogodišnjim sporazumom o saradnji za 2012-2013. godinu između Crne Gore i Svjetske zdravstvene organizacije, planirano pružanje tehničke podrške u oblasti procjene bezbjednosti bolnica u Crnoj Gori, ista je realizovana i prezentirana javnosti u decembru 2012. godine

U saradnji sa SZO, uradjena su i usvojena sledeća dokumenta:

- Nacionalna strategija za kontrolu rezistencije bakterija na antibiotike za period 2012-2017.
- Nacionalne strategije prevencije štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori 2013 – 2020
- Nacionalna strategija za rijetke bolesti u Crnoj Gori, 2013 – 2020., usvojena je u decembru 2012. godine.
- Akcioni plan za unapređenje mentalnog zdravlja u Crnoj Gori 2011 – 2014. godina.

U organizaciji Svjetske zdravstvene organizacije Regionalne kancelarije za Evropu i Zdravstvene mreže jugoistočne Evrope, SEEHN, delegacija Ministarstva zdravlja je učestvovala na obuci pod nazivom „Zdravstvena diplomatija SEEHN“, u Debrecenu, Mađarskoj, od 21.-25. avgusta 2012.

Predstavnici Ministarstva zdravlja su prisustvovali zasjedanju Komiteta Codex Alimentarius (Međunarodna organizacija za poljoprivredu i hranu - FAO i Svjetska zdravstvena organizacija - WHO), 03-07. septembra 2012. godine, u Gruziji.

Ministarstvo zdravlja je uz podršku SZO održalo „Regionalnu radionicu za implementaciju Međunarodnog zdravstvenog pravilnika – IHR, u decembru 2012. godine.

Predstavnici Ministarstva zdravlja su učestvovali u decembru 2012.g., na sastanku "Pripreme mjere za učešće zemalja kandidata i potencijalnih kandidata u radu EFSE“, u okviru novog instrumenta pretpripravnog programa (IPA) koji je finansiran od strane Evropske Komisije.

Odjeljenje za droge

Odjeljenje za droge u Ministarstvu zdravlja kao nacionalno kontakt mjesto, aktivno participira u radu svih međunarodnih tijela iz oblasti droga:

- Kancelarija za drogu i kriminal Ujedinjenih Nacija(UNODC);
- Savjet Evrope Pempidu grupa;
- Evropski centar za praćenje droga;
- Horizontalna radna grupa za droge Savjeta Evropske unije,
- Međunarodna asocijacija organizacija civilnog društva(Diogenesis).

Učešće Odjeljenja za droge u prethodnom programu saradnje sa UNODC, nastavlja se i u aktuelnom Regionalnom programu za Jugoistočnu Evropu 2012/2015. U okviru treće komponentne ovog programa koja se odnosi na tretman i na zdravstveno socijalne usluge za zavisnike od droga i alkohola, sprovode se i aktivnosti edukacije porodica. U 2012 godini realizovan je nacionalni program obuka. Ovaj projekat koji je donirao UNODC, obezbijedio je dvonedeljnu licenciranu edukaciju za trideset stručnjaka u zdravstvu, iz oblasti savremenog pristupa, rane detekcije, dijagnostike, farmakologije i tretmana bolesti zavisnosti, od strane eksperata UN. Time je Crna Gora dobila trideset licenciranih nacionalnih trenera koji će u narednom periodu sprovoditi obuke i širiti mrežu obuke, kako bi se u državi primjenjivali savremeni standardi i smjernice u ranoj detekciji, prevenciji, dijagnostici, terapiji, tretmanu i rehabilitaciji bolesti zavisnosti, sa posebnim naglaskom na droge i alkohol.

Vrijednost ove edukacije je upravo u tome što je ona kaskadnog tipa, što je to edukacija koju nacionalni treneri sprovode unutar zdravstvenih ustanova.

Obučeno je već oko stotinu zdravstvenih radnika. Istovremeno se implementira i dalje u školama preventivni program UNODC usmjeren ne samo ka učenicima, već i ka porodicama. Od strane UNODC –a je prihvaćena inicijativa Ministarstva zdravlja da u okviru Regionalnog programa za JIE 2012-2015, podrži izradu novog strateškog dokumenta iz oblasti sprečavanja zloupotrebe droga uz učešće konsultanta iz EU, eksperta za ovu oblast. Evaluacija prethodne strategije je završena, a rađena je i na osnovu podataka koji su se dobili popunjavanjem posebno kreiranog upitnika u saradnji Ministarstva zdravlja i eksternog evaluatora eksperta. Upitnik je distribuiran svim subjektima koji su imali uvid ili učešće u aktivnosti zacrtane prethodnim strateškim dokumentom. Sačinjen je i prijedlog plana aktivnosti za 2013. godinu, kroz Program UNODC-a i dostavljen UNODC-u.

Odjeljenje za droge u Ministarstvu zdravlja učestvuje u regionalnoj inicijativi UNODC-a za izradu i implementaciju Standarda kvaliteta u tretmanu bolesti zavisnosti.

Kontinuirano je učešće u programima Savjeta Evrope Pempidu Grupe, nakon učlanjenja Crne Gore u ovaj forum. Teme ovih programa sa ciljem prenosa evropskih dobrih praksi iz oblasti rehabilitacionih i resocijalizacionih programa za zavisnike su: Regionalna razmjena iskustava u pružanju rehabilitacionih i usluga socijalne integracije; Liječenje maloljetnika od zavisnosti; Saradnja u oblasti droga u Jugoistočnoj Evropi; Program prevencije u lokalnoj zajednici.

Izrađen je prilog za novi Akcioni plan o drogama između EU i država Zapadnog Balkana, na zahtjev Horizontalne radne grupe za droge Savjeta Evropske unije.

U okviru bilateralne saradnje, realizovana je ekspertska posjeta delegacije Republike Slovenije od 27. do 29. septembra, koju su činili predstavnici Ministarstva zdravlja Slovenije i predstavnik Policije Slovenije. Slovenački eksperti su u svom izvještaju iskazali pozitivan stav o načinu na koji Ministarstvo zdravlja kroz Odjeljenje za droge kao nacionalno kontakt mjesto vodi međunarodne aktivnosti iz ove oblasti .

U okviru međunarodne saradnje sa civilnom sektorom, izrađen je dokument Drug Law reform sa Diogenis Association Drug policy Dialogue in SEE, koju čine predstavnici civilnog sektora Jugoistočne Evrope.

Odjeljenje za droge učestvuje u radu Nacionalne konvencije o evropskoj integraciji Crne Gore za pregovaračko poglavlje 24 Pravda ,sloboda,bezbjednost.

**IZVJEŠTAJ O RADU I POSLOVANJU
FONDA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE CRNE GORE
ZA 2012. GODINU**

UVOD

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore, shodno Zakonu o zdravstvenom osiguranju, vrši javna ovlaštenja u rješavanju o pravima i obavezama iz obaveznog zdravstvenog osiguranja. Fond ima svojstvo pravnog lica, sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom i Statutom. Ovom odredbom zakonodavac je Fondu dao određenu samostalnost i autonomiju u izvršavanju tih javnih ovlaštenja.

Organi upravljanja Fondom su Upravni odbor i direktor.

Poslovi koje obavlja Fond su sljedeći:

- ✓ Učestvuje u sprovođenju zdravstvene politike u vezi sa obaveznim zdravstvenim osiguranjem;
U vršenju ovih poslova saraduje se sa Ministarstvom zdravlja i Vladom Crne Gore, kao i drugim organima i institucijama koje su nadležne i imaju odgovornost za obezbjeđivanje i stvaranje uslova za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja.
- ✓ Određuje obim standarda zdravstvene zaštite, u skladu sa zakonom;
Za realizaciju tih zakonskih ovlaštenja u Fondu je uspostavljena obimna evidencija o korišćenju zdravstvenih usluga i drugih prava iz zdravstvenog osiguranja.
- ✓ Obavlja poslove u vezi sa ostvarivanjem prava osiguranih lica, brine o zakonitom ostvarivanju tih prava i pruža potrebnu pomoć u ostvarivanju prava i zaštitu njihovih interesa;
U okviru obavljanja ovih poslova propisuje postupke i načine ostvarivanja prava osiguranih lica u vezi ostvarivanja zdravstvene zaštite, prava na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad, prava na putne troškove i dr. Kroz ova akta obezbjeđuje i ostvarivanje prava i zaštitu interesa osiguranih lica.
- ✓ Utvrđuje prioritete u finansiranju zdravstvene zaštite iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja;
- ✓ Predlaže kriterijume za zaključivanje ugovora sa davaocima zdravstvenih usluga, zaključuje ugovore i vrši kontrolu ugovornih obaveza;
- ✓ Utvrđuje kriterijume i mjerila za određivanje cijena zdravstvenih usluga obuhvaćenih obaveznim zdravstvenim osiguranjem, određuje cijene zdravstvenih usluga;
- ✓ Obezbjeđuje sprovođenje međunarodnih ugovora o obaveznom zdravstvenom osiguranju;
- ✓ Donosi godišnji program zdravstvene zaštite, nacrt finansijskog plana i usvaja predlog izvještaja o poslovanju;
- ✓ Na osnovu člana 88 tačke 11 Zakona o zdravstvenom osiguranju, Fond je ovlašten da razmatra, analizira i ocjenjuje stanje u oblasti zdravstvenog osiguranja i predlaže mjere za efikasno funkcionisanje i razvoj. Saglasno navedenom, Fond donosi godišnje programe rada, predlaže finansijske planove i donosi opšte akte za ostvarivanje prava osiguranih lica.
- ✓ Na osnovu izmjena i dopuna Zakona o zdravstvenom osiguranju Fond je u obavezi da obezbijedi sprovođenje dopunskog zdravstvenog osiguranja, za što je u toku 2012. godine izradio projekat uvođenja i organizovanja programa dopunskog zdravstvenog osiguranja.

Organizacija Fonda za zdravstveno osiguranje

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore je samostalna finansijska institucija čije stručne, administrativne, pravne, ekonomske i druge poslove obavlja stručna služba. U Fondu trenutno radi 206 zaposlenih, od čega 116 sa visokom stručnom spremom, što je dobra kadrovska struktura.

Većina procesa rada u Fondu informatički je podržana.

Stručna služba Fonda za zdravstveno osiguranje organizovana je u Centrali Fonda, u 10 područnih jedinica i 11 kancelarija, u sastavu područnih jedinica.

Centrala Fonda je organizovana u četiri sektora i četiri službe.

- Kabinet direktora,
- Sektor za ostvarivanje prava iz zdravstvenog osiguranja,
- Sektor za finansije i računovodstvo,
- Sektor za plansko-analitičke i poslove kontrole,
- Sektor za razvoj i informacione tehnologije,
- Služba za odnose s javnošću,
- Služba za internu reviziju,
- Služba za javne nabavke,
- Služba za kadrovske i opšte poslove.

Aktivnosti Fonda za zdravstveno osiguranje u 2012. godini

U toku 2012. godine Fond za zdravstveno osiguranje je obavljao sve poslove iz svoje nadležnosti u cilju obezbjeđivanja ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu i druga prava iz zdravstvenog osiguranja osiguranika, uz racionalno trošenje sredstava obveznika uplate doprinosa.

Sistem obaveznog zdravstvenog osiguranja i način finansiranja zdravstvene zaštite u Crnoj Gori zasniva se na generacijskoj uzajamnosti i solidarnosti u prikupljanju sredstava, kao i na pravičnosti u upotrebi tih sredstava kako bi se obezbijedio jednak pristup zdravstvenim uslugama i neophodna pokrivenost stanovništva zdravstvenim osiguranjem.

Iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava iz zdravstvenog osiguranja ostvaruje cca 620.029 osiguranih lica.

Shodno Strategiji zdravstvene politike u Crnoj Gori do 2020.godine, težilo se podizanju kvaliteta zdravlja građana Crne Gore i poboljšanja zdravstvenog sistema u okviru raspoloživih finansijskih sredstava.

Fond za zdravstveno osiguranje se aktivno uključio u reformske procese i sa Ministarstvom zdravlja i Institutom za javno zdravlje jedan je od nosilaca reforme u oblasti zdravstva.

• Aktivnosti na Projektu unapređenja sistema zdravstva

Tokom 2012 godine, Fond za zdravstveno osiguranje u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, Institutom za javno zdravlje i javnim zdravstvenim ustanovama, nastavio je aktivnosti na realizaciji definisanih ciljeva u sklopu „Projekta unapređenja sistema zdravstva“.

Započete aktivnosti u 2011.g. na optimizaciji sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite kroz „Projekta unapređenja sistema zdravstva“ nastavljene su i u 2012. godini, gdje je Fond uzeo aktivno učešće u radu po svim komponentama Projekta bilo da je bio nosilac projekta ili aktivni učesnik.

Kao nosilac aktivnosti Fond je radio na:

- definisanju, promjeni i implementaciji novog modela plaćanja zdravstvene zaštite na sekundarnom i tercijarnom nivou – uvođenje DRG;
- uvođenju privatno-javnog partnerstva u sistemu zdravstva i
- informatičkoj podršci zdravstvenih ustanova na sekundarnom i tercijarnom nivou.

Na osnovu utvrđenog projektnog zadatka koji je za cilj prepoznao **uvođenje modela plaćanja akutnog bolničkog liječenja zasnovanog na rezultatima i dijagnostički vezanim grupama DRG po Australijskoj klasifikaciji**, od planiranih aktivnosti realizovano je sledeće:

- Revizija i analiza postojećeg načina plaćanja bolničkih usluga, prikupljanje podataka i procesa podnošenja izvještaja uz pregled i analizu regulatornog okvira za uvođenje novog modela plaćanja, sa preporukama o daljim potrebnim izmjenama i dopunama,
- Urađena je Situaciona analiza o postojećem stanju u sistemu zdravstva u dijelu načina finansiranja, organizacije bolničke zdravstvene zaštite, raspoloživim kapacitetima i njihovoj iskorišćenosti, djelatnosti i aktivnostima Fonda za zdravstveno osiguranje i dr,
- Usvojena je Strategija reforme sa akcionim planom za tehničku podršku u promjeni sistema plaćanja u bolnicama i ugovaranja sa zdravstvenim ustanovama,
- Usvojen je Privremeni izvještaj, Faza III – Edukacija i proba,
- Usvojen je Privremeni izvještaj II, Faza IV– Sistem plaćanja,
- Usvojen je Završni izvještaj – savjetodavna potpora u usvajanju AR DTG sistema klasifikacije pacijenata, bolničkog sistema plaćanja i ugovaranja,
- Radilo se na edukaciji ljekara iz opštih, specijalnih bolnica i KC CG, ljekara iz Fonda i članova RG za DRG, a u cilju upoznavanja sa pravilima evidentiranja i šifriranja usluga po DRG, značaja DRG kao modela plaćanja akutnog bolničkog liječenja i osnovama pravilnog grupisanja i šifriranja bolesti i postupaka liječenja.
- Obezbijeđena je neophodna licenca Australijske vlade za nastavak aktivnosti na uvođenju DRG modela plaćanja
- Obezbijeđena je informatička podrška evidenciji podataka u opštim i specijalnim bolnicama za potrebe uvođenja DRG modela plaćanja

Logika funkcionisanja sistema, i na postojeći način prikupljeni podaci su dobra osnova za uvođenje novog modela plaćanja (DRG) u opštim bolnicama, o čemu je dobijena i potvrda od strane međunarodnih eksperata i konsultanata iz ove oblasti. S tim u vezi, izvršeno je prilagođavanje i dogradnja softverskih modula i pratećih parametara kako bi se kroz posebnu aplikaciju omogućile evidencije podataka u cilju buduće primjene DRG modela plaćanja u opštim bolnicama kao i u specijalnim bolnicama. U tom cilju, omogućeno je da se ovom dijelu IS pristupa iz aplikacija, koje doktor i sestre svakodnevno koriste. Prilikom unosa za potrebe DRG evidencija prisutan je veliki stepen automatizma koji je ostvaren na način da se dio potrebnih podataka prepisuje iz ostalih aplikacija, što je velika olakšica u radu, a i vid kontrole u cilju što kvalitetnijeg unosa podataka.

Započete su i aktivnosti za nabavku DRG grupera kao neophodne softverske podrške uvođenju DRG modela plaćanja. Naravno, potrebno je obezbijediti niz preduslova u cilju kako nabavke tako i implementacije ovog softvera u postojeći sistem radi postizanja maksimalne funkcionalnosti ovog softvera i sistema u cjelini.

Sve dosadašnje aktivnosti koje su rađene u proteklom periodu ustvari predstavljaju osnove za početak rada na Projektu, dok dostavljeni Izvještaji predstavljaju temelje za implementaciju sistema plaćanja bolnica po DRG.

U izvještajima su date osnove metodologije plaćanja po DRG-u, osnove budućih ugovora koji će se zaključivati između bolnica i Fonda na osnovu DRG-a, glavni kriterijumi za praćenje učinka na temelju novog sistema plaćanja, kao i plan svih sledećih koraka koji Crnu Goru očekuju u narednom periodu u cilju daljeg rada i realizacije ovog Projekta.

- **Ugovaranje pružanja zdravstvenih usluga u 2012. godini**

Zaključeni ugovori sa domovima zdravlja i opštim bolnicama

U 2012. godini Fond je sproveo postupak upućivanja poziva radi zaključivanja ugovora o pružanju zdravstvenih usluga sa domovima zdravlja i opštim bolnicama obuhvaćenih Mrežom zdravstvenih ustanova čiji je osnivač država, za period od 01.07 do 31.12.2012. godine. Na osnovu upućenog poziva zaključeni su ugovori sa 18 domova zdravlja i 7 opštih bolnica, kojim su definisana prava i obaveze između Fonda i davaoca zdravstvenih usluga u pružanju zdravstvene zaštite na primarnom nivou, specijalističko-konsultativnoj, dijagnostičkoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti osiguranim licima Fonda.

Fond je obezbijedio i informatičku podršku praćenju realizacije ugovora Fonda sa zdravstvenim ustanovama (domovima zdravlja i opštim bolnicama), kroz aktivnosti definisanja i kreiranja ukupno oko 50 višedimenzionih izvještaja koji omogućavaju praćenje realizacije ugovora sa više aspekata, elektronskim praćenjem unaprijed definisanih indikatora.

Zaključeni ugovori o pružanju stomatološke zdravstvene zaštite

U 2012. godini Fond je sproveo postupak upućivanja javnog poziva za pružanje stomatološke zdravstvene zaštite osiguranim licima i 01.07.2012. godine, po sprovedenom postupku, zaključio ugovore o pružanju stomatološke zdravstvene zaštite sa 169 stomatoloških ambulanti u Crnoj Gori. Od tog broj, 6 stomatoloških ambulanti pruža usluge ortodontije, a 6 stomatoloških ambulanti pruža i usluge izabranog doktora stomatologa i usluge ortodontije.

Zaključeni ugovori sa privatnim zdravstvenim ustanovama

Na osnovu zaključenih ugovora za pružanje specijalističko-konsultativnih i dijagnostičkih usluga, kao i usluga terapije primjenom hiperbaričnog kiseonika u 2011. godini i aneksa ugovora u 2012. godini, obezbijeđeno je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu osiguranim licima Fonda u 12 privatnih zdravstvenih ustanova. Od ukupno 12 PZU, usluge su pružale 6 PZU u Podgorici iz oblasti kardiologije, oftalmologije, usluga asistiranim reproduktivnim tehnologijama postupkom vantjelesne oplodnje, 1 PZU u Beranama iz oblasti oftalmologije i 1 PZU u Budvi za usluge terapije primjenom hiperbaričnog kiseonika.

Ugovori sa zdravstvenim ustanovama u Srbiji

Fond za zdravstveno osiguranje je u 2012. godini je obnovio ugovornu saradnju sa određenim brojem zdravstvenih ustanova u Republici Srbiji. Naime, zaključen je novi ugovor sa Kliničkim Srbije za pružanje visokospecijalizovanih usluga iz djelokruga rada Kliničkog centra Srbije, a po predlogu konzilijuma Kliničkog Centra Crne Gore. Takođe je obnovljena ugovorna saradnja sa IKVB „Dedinje“, VMA, Institutom za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije, KBC „Zvezdara“, Institutom za neonatologiju i Kliničkim centrom Kragujevac za pružanje usluga iz djelokruga rada ovih zdravstvenih ustanova, po predlogu konzilijuma Kliničkog centa Crne Gore. Ugovorna saradnja je produžena i sa privatnim zdravstvenim ustanovama - Specijalnom bolnicom za oftalmologiju „Miloš klinika“ Beograd, kao i sa PZU „MB Gamma trade“ – očnoj protetikom, koja takođe pruža najsavremenije metode liječenja u domenu očne protetike.

Upućivanje osiguranih lica na liječenje u druge države u inostranstvu, takođe se vrši po propisanoj proceduri, na predlog konzilijuma referentnih ustanova iz Srbije i konzilijuma Kliničkog centra Crne Gore, za stanja i oboljenja koja ne mogu da se liječe ili dijagnosticiraju u zdravstvene ustanove Crne Gore i Republike Srbije. U protekloj godini uspostavljena je dobra poslovna saradnja sa Kliničkim centrom „Rebro“ Zagreb, uglavnom iz oblasti transplantacionih procedura za jetru, koštanu srž i pretransplantacione procedure bubrega, kao i za podršku transplantacijama bubrega koje su počele da se obavljaju u Kliničkom centru Crne Gore. U 2012. godini je razvijena još bolja poslovna saradnja sa Bolnicom „Health Group Acibadem“ u Istanbulu, za intervencije – gamma knive i dijagnostika PET-CT, kao i sa zdravstvenim ustanovama Italije, gdje upućujemo djecu oboljelu od teških oblika leukemije.

- **Kontrola obračuna zarada zaposlenih u javnim zdravstvenim ustanovama**

Razvojem poslovnog informacionog sistema (PIS) na primarnom i sekundarnom nivou poslednjih godina su stvorene mogućnosti za unificiran sistem obračuna zarada u svim domovima zdravlja i opštim bolnicama, pa su i u 2012.g. vođene aktivnosti na uređivanju sistema obračuna zarada u zdravstvenom sistemu.

Osnovnim postavkama obračuna zarada za zaposlene u zdravstvu u ustanovama koje su u Integralnom informacionom sistemu zdravstva upravljaju stručne službe Fonda u smislu redovnih kontrola, analiza kao i izmjena postavljenih parametara za obračun u skladu sa promjenama zakonskih propisa koji tretiraju ovu oblast. Ovo predstavlja značajan iskorak u smislu unificiranja poslovnih procesa i slanja podataka unutar i izvan sistema zdravstva po unaprijed definisanim pravilima.

U toku 2012.g. Fond je redovno sistemom uzorka, shodno Zaključku Vlade CG, prije isplata zarada zaposlenim u javnim zdravstvenim ustanovama vršio kontrolu obračuna zarada iz dostavljene strukture sloga koja je propisana i usaglašena sa Ministarstvom finansija.

Ove kontrole dale su značajne rezultate u cilju pravilnog i jednoobraznog obračuna zarada u svim zdravstvenim ustanovama uz poštovanje važeće pravne regulative koja definiše ovu oblast, prvenstveno poštovanje Zakona o radu, Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, OKU i GKU za zdravstvenu djelatnosti dr..

- **Dobrovoljno - dopunsko zdravstveno osiguranje**

U 2012. godini je donijet Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, koji je stupio na snagu u martu mjesecu 2012. godine. Donošenjem navedenog zakona, stvorene su normativne pretpostavke za realizaciju projekta uvođenja dopunskog zdravstvenog osiguranja, što je od izuzetnog značaja jer će se na taj način obezbijediti dodatna sredstva za zdravstveni sektor i istovremeno će se smanjiti pritisak na javni sektor. Dopunskim zdravstvenim osiguranjem je precizno definisano koje su to usluge i za koje kategorije osiguranika obavezno osiguranje pokriva 100% cijene usluge, a koje usluge obavezno osiguranje pokriva u visini 80% od cijene usluge. Stvorene su pretpostavke da se zaključivanjem polise za dopunsko zdravstveno osiguranje i ove usluge osiguranim licima obezbijede u punom iznosu cijene na teret osiguranja, a da osiguranik plaća mjesečnu premiju.

- **Naknada štete u sprovođenju obaveznog zdravstvenog osiguranja**

Tokom 2012. godine, nastavljena je implementacija projekta naknade štete u sprovođenju obaveznog zdravstvenog osiguranja. Na osnovu podataka koje područne jedinice i kancelarije Fonda prikupljaju od zdravstvenih ustanova, Ministarstva unutrašnjih poslova, nadležnih sudova i dr. organa, obrađuju se predmeti i po osnovu njih upućuju se zahtjevi osiguravajućim društvima za naknadu štete po osnovu povrede osiguranika zadobijenih u saobraćajnim nezgodama i po osnovu povreda na radu. Po podnijetim zahtjevima od osiguravajućih društva u 2012. godini vršena je naplata novčanih sredstva na ime obeštećenja.

- **Međunarodni sporazumi o socijalnom osiguranju:**

U toku 2012. godine, nastavljene su aktivnosti na uspostavljanju bilateralnih i multilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju, u dijelu koji uređuje način ostvarivanja zdravstvene zaštite građana Crne Gore za vrijeme boravka u inostranstvu, odnosno inostranih građana u Crnoj Gori. Po osnovu bilateralnih sporazuma odvija se redovna poslovna saradnja sa fondovima za zdravstveno osiguranje država u okruženju, kao i sa drugim inostranim kasama osiguranja na obezbjeđivanju ostvarivanja prava osiguranih lica koja privremeno borave u inostranstvu, kao i na naknadu troškova po osnovu pruženih zdravstvenih usluga.

- **Jačanje sistema unutrašnje finansijske kontrole:**

U proteklom periodu aktivnosti Fonda bile su usmjerene na uspostavljanje i dogradnju postojećeg sistema kontrole i uspostavljanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u skladu sa Strategijom unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru u Crnoj Gori.

Fond na osnovu svojih zakonskih ovlašćenja, definisanih Zakonom o zdravstvenom osiguranju, vrši kontrolu izvršenja ugovornih obaveza i povremenu kontrolu rada zdravstvenih ustanova: kontrolu evidentiranja zdravstvenih usluga i vođenja medicinske dokumentacije, kontrolu aplikacije Izbor doktora i svih izvještaja koji su uspostavljeni u okviru Medicinsko informacionog sistema (MIS-a) u PZZ i opštim bolnicama, kontrolu rada privatnih stomatoloških ordinacija, kontrolu ispostavljenih faktura, propisivanja i

potrošnje lijekova na recept u skladu sa Listom lijekova koji se izdaju na teret sredstava Fonda, naplate participacije i drugo.

U toku 2012. godine organizovana je Služba za internu reviziju, kao nezavisna jedinica koja je direktno odgovorna direktoru Fonda, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, koji je objavljen u „Sl. listu CG“ br. 30/12 u junu 2012. godine.

Eksterna revizija poslovanja i finansijskih izvještaja u Fondu vrši se od 2002. godine, a vršili su je nezavisni revizori društva za reviziju, a od 2006. godine reviziju poslovanja Fonda preuzela je Državna revizorska institucija.

U toku 2012. godine obavljena je revizija djela poslovanja i finansijskih izvještaja u funkciji revizije Budžeta za 2011. godinu o čemu je sačinjen Izvještaj o izvršenoj reviziji.

- **Objedinjena naplata doprinosa (Realizacija Projekta UCG)**

U toku 2012. godine nastavljene su aktivnosti na realizaciji Projekta objedinjene registracije i naplate poreza i doprinosa i sistema izvještavanja.

Od samog početka implementacije JPR obrazaca su bili prisutni problemi koji se odnose na evidenciju nezaposlenih lica i članova njihovih porodica, evidenciju novorođenčadi i dr. Tokom 2012. godine radilo se na rješavanju ovih problema. Obzirom da je uvođenjem JPR stavljena van snage prijava i odjava na zdravstveno osiguranje, došlo je do pada kvaliteta ažurnosti podataka o statusu osiguranika koji su potrebni Fondu, radi ostvarivanja prava. Vremenom se navedeni problemi smanjuju, međutim oni i dalje postoje zbog čega najviše trpe osiguranici.

Projekat objedinjene registracije i naplate poreza i doprinosa i sistema izvještavanja podrazumijeva i stvaranje evidencije i izvještavanje o izvršenim uplatama ne samo po obvezniku plaćanja poreza i doprinosa, već i za svakog osiguranika posebno. Sačinjen je Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje koji je primjenu započeo 01.01.2011.godine. Još uvijek u Poreskoj upravi nije informatički podržano poresko knjigovodstvo i korisnici sistema ne dobijaju podatke o uplatama, koji se odnose na njihovu djelatnost.

- **Primjena Liste lijekova**

Početkom 2012. godine Fond za zdravstveno osiguranje je u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i Agencijom za lijekove, donio novu Listu lijekova, koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Fonda za zdravstveno osiguranje.

Nova Lista sadrži 531 lijek u 699 farmaceutskih oblika i 1162 doze /koncentracije/.

Sa stare Liste eliminisano je 59 lijekova (57 sa liste A i 2 sa Liste B) – radi se o lijekovima koji više ne odgovaraju uslovima savremene terapije ili se ne proizvode.

Novu Listu lijekova čine najsvrsishodniji lijekovi koji pokrivaju najveći broj patoloških stanja u našoj zemlji i obezbjeđuju kvalitetnu i savremenu farmakoterapiju osiguranim licima na svim nivoima zdravstvene zaštite.

Ukupno su uvedena 64 nova lijeka od kojih 38 na Listu A i 26 na listu B. Lijekovi sa liste B su pod posebnom kontrolom Komisije za lijekove Fonda, koja će na osnovu konzilijarnih

prijedloga nadležnih klinika KC CG i SB odobravati njihovu nabavku, mjesto i režim primjene, količinu i vremenski period primjene lijeka.

- **Integracija Zdravstveno-statističkog informacionog sistema Instituta za javno zdravlje sa Integralnim informacionim sistemom zdravstva**

Fond za zdravstveno osiguranje je tokom 2012.godine uključen u projekat integracije Zdravstveno-statističkog informacionog sistema Instituta za javno zdravlje sa postojećim Integralnim informacionim sistemom zdravstva čiji centar se nalazi u Fondu za zdravstveno osiguranje, a što je vrlo značajan projekat za sistem zdravstva u cjelini. Projekat izrade i implementacije Zdravstveno-statističkog informacionog sistema Instituta za javno zdravlje kreditiran je od strane Svjetske Banke i predmetna integracija u postojeći informacioni sistem je predviđena tim projektom, a njime je definisana razmjena postojećih podataka između navedenih sistema, a koji se odnose na:

- Šifarnike: preuzimanje potrebnih šifarnika koji su trenutno u upotrebi u IISZ od strane Instituta, u skladu sa Zakonom o zbirkama podataka u oblasti zdravstva (Sl. list RCG 80/08); njihova analiza i dopuna, te implementacija korigovanih šifarnika na postojeći sistem IISZ.
- Adaptaciju postojećih kao i izradu novih aplikativnih rješenja u IISZ potrebnih za vođenje evidencija u oblasti zdravstva, a koje se prvenstveno odnose na registre bolesti i sistemske registre (kadrova i ustanova) kao i zbirke podataka iz nadležnosti Instituta za javno zdravlje;
- Izradu procedura za automatsko slanje potrebnih podataka i elektronskih prijava za prethodno navedene registre i zbirke podataka iz IISZ u ZSISIJZ.

- **Povezivanje informacionih sistema Agencije za lijekove i medicinska sredstva sa Integralnim informacionim sistemom zdravstva**

Tokom 2012. godine projektom unapređenja sistema zdravstva u Crnoj Gori koji je kreditiran od strane Svjetske Banke izrađen je informacioni sistem Agencije za lijekove i medicinska sredstva. Projektom je prepoznata potreba povezivanja tog informacionog sistema sa Integralnim informacionim sistemom zdravstva radi formiranja jedinstvene baze lijekova i upravljanja istom od strane Agencije za lijekove u skladu sa zakonskim propisima. U toku 2012. godine u cilju integracije predmetnog sistema sa postojećim informacionim sistemom zdravstva realizovana je elektronska prijava neželjenih dejstva lijekova od strane ljekara prema Agenciji za lijekove i medicinska sredstva. Projektom je predviđeno da se nakon preliminarnih analiza podataka izvrši izjednačavanje i usaglašavanje baza podataka (lijekova) na osnovu usvojenog projektnog zadatka.

- **Registracija osiguranika kod izabranih stomatologa i novi način fakturisanja stomatoloških usluga**

Polovinom 2012. stvoreni su tehnički preduslovi za informatičku podršku registracije osiguranika kod izabranih stomatologa u ambulancama koje su sklopile ugovor sa Fondom. Za te potrebe je organizovana i sprovedena obuka osoblja iz stomatoloških ustanova uz dalju

kontinuiranu podršku u hardverskom i softverskom dijelu. Ovim je obezbijeđen jedan od parametara za implementaciju novog načina fakturisanja u skladu sa važećim ugovorima.

- **Projekat optimizacije laboratorijske, RTG i UZ dijagnostike (prelazak hemijsko-biohemijske laboratorije, RTG i UZ dijagnostike iz domova zdravlja u opšte bolnice u opštinama gdje su ove organizacione jedinice bile zajedničke za navedene ustanove)**

Na osnovu Strategije optimizacije sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite (jun 2011), Ministarstvo zdravlja je naložilo domovima zdravlja i opštim bolnicama, koje se nalaze na teritoriji jedne opštine, da sprovedu aktivnosti oko preuzimanja centara za laboratorijsku, RTG i UZ dijagnostiku od teritorijalno pripadajućih domova zdravlja. Time su opšte bolnice postale titulari laboratorija, RTG i UZ dijagnostike u skladu sa organizacijom koja je definisana Strategijom.

Ovim je riješen problem preklapanja nadležnosti opštih bolnica i domova zdravlja nad ovim dijagnostičkim službama u opštinama gdje postoje i dom zdravlja i opšta bolnica.

Fond za zdravstveno osiguranje je u toku 2012. Godine obezbijedilo informatičku podršku za ovakav vid organizacije. Nakon priprema, definisanja i unosa parametara izvršena je implementacija softverskog rješenja za evidenciju laboratorijskih usluga po uputu ID u opštim bolnicama i omogućeno je fakturisanje ovih usluga Fondu po unaprijed definisanim pravilima (paušalni mjesečni iznosi). Takođe, za domove zdravlja u predmetnim opštinama izvršeno je umanjenje elektronskih faktura za odgovarajući procenat učešća laboratorijske dijagnostike u skladu sa Metodologijom određivanja vrijednosti kapitalacije i cijena zdravstvenih usluga u PZZ.

- **Povezivanje Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore u Integralni informacioni sistem zdravstva**

U drugoj polovini 2012.g. realizovane su aktivnosti u cilju stvaranja preduslova za implementaciju informacionog sistema Zavoda za transfuziju krvi, koje se odnose na isporuku, instalaciju i montažu računara i štampača, njihovo međusobno umrežavanje i povezivanje sa Integralnim informacionim sistemom zdravstva. Paralelno su vršene aktivnosti na obezbijedivanju softverske podrške za poslovne procese Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore kao nezavisne ustanove, a koja je do tada funkcionisala u okviru opštih bolnica kao organizaciona jedinica. Pružena podrška je podrazumijevala i obezbijedivanje podataka iz IS opštih bolnica radi usklađivanja poslovnih knjiga Zavoda, Fonda i opštih bolnica. Takođe, stvoreni su uslovi za elektronsku evidenciju i fakturisanje usluga transfuzije u sklopu medicinskog informacionog sistema Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore.

- **Informacioni sistem zdravstva - ostale aktivnosti**

Obzirom da je Fond u dosadašnjem razvoju Integralnog IS zdravstva imao vodeću ulogu i da je kompletan razvijeni sistem u okviru njegove administrativne nadležnosti, to je ogroman napor uložen u održavanje, administriranje i podršku sistemu pri svakodnevnom funkcionisanju.

Kako bi nastavili dalje unapređenje integralnog IS zdravstva Crne Gore, tokom 2012.godine glavne aktivnosti Fonda, u dijelu razvoja informacionih tehnologija, bile su usmjerene na dogradnju Informacionog sistema primarne zdravstvene zaštite (ISPZZ) koja je implementirana tokom 2012.godine. U tom smislu su u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i domovima zdravlja implementirane nove verzije pojedinih aplikacija i to u prvom redu:

- Aplikacija za rad izabranog doktora:
 - Kontakt (nova verzija za ID za odrasle i ID za djecu)
 - Kontakt kod izabranog doktora za žene (nova verzija).
 - elektronska evidencija prijava,
 - elektronska evidencija potvrda,
 - elektronska evidencija i fakturisanje usluga sanitetskog prevoza
 - elektronska evidencija ostalih medicinsko-statističkih podataka
 - elektronski zdravstveni karton (dopuna sa podacima iz SZZ)
- Zakazivanje i najavljivanje kod ID (mogućnost prijave hitnih slučajeva)
- Sistem poruka unutar ustanove
- Donatorska kartica

Krajem 2012.godine su izvršene pripreme za izmjenu obrasca doznaka u smislu izmjene strukture podataka, sadržaja obrasca, a u cilju poštovanja zakonskih odredbi koje se tiču zaštite ličnih podataka.

Pored ovih aktivnosti istovremeno su vršene pripreme za novu verziju softvera Informacionog sistema opštih bolnica (ISOB) i njegovu bolju integraciju sa ostalim podsistemima jedinstvenog IS zdravstva.

Za sve navedeno, u cilju povećanja funkcionalnosti i dostupnosti integralnog informacionog sistema, kao osnovni preduslov ističemo svakodnevno održavanje i periodično unapređenje kompletne hardversko - komunikacione infrastrukture. U ovom dijelu, najznačajnije aktivnosti u 2012. g. pored navedenih su se odnosile na:

- Aktivnosti prijema, skladištenja, instalacije, distribucije informatičke opreme nabavljene kroz kreditni aranžman Svjetske banke i Ministarstva zdravlja po ugovoru MNE-AF-MHSIP-7819-ICB-G-11-A-2.0.
- Implementaciju servisa i neophodne aktivnosti na prilagođavanju i stavljanju u funkciju informatičke opreme nabavljene kreditnim aranžmanom Svjetske banke i Ministarstva zdravlja, po navedenom ugovoru. Nabavljena oprema (Storage sistem i serveri), namijenjena je proširenju trenutnih kapaciteta Integralnog informacionog sistema u hardverskom smislu, obnavljanju zastarjele opreme, instalaciji novih kao i migraciji i upgrade-u postojećih sistemskih okruženja.
- Aktivnosti preseljenja kompletne informatičke opreme u rekonstruisani objekat doma zdravlja Bijelo Polje sa više odvojenih lokacija, kao i stavljanje u funkciju svih komponenti, uz poštovanje zahtjeva za što manjim prekidom rada službi doma zdravlja.

U toku cijele godine, vršeno je kontinuirano praćenje rada i administracija informacionog sistema u cjelini kao i njegova adaptacija i unapređenje (na osnovu zahtjeva ili promjene zakonskih propisa), kao i svakodnevna podrška korisnicima sistem u slučaju problema u korišćenju IS, kao i u realizaciji redovnih aktivnosti.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

Fond za zdravstveno osiguranje dostavlja Ministarstvu finansija finansijske izvještaje u formi i na način propisan Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja Budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave Sl.list CG br. 32/10 i 14/11.

U skladu sa članom 2 i 4 Pravilnika, Fond za zdravstveno osiguranje je u obavezi da Ministarstvu finansija dostavlja kvartalne i godišnje finansijske izvještaje na slijedećim obrascima:

- Obrazac (3) Izvještaj o novčanim tokovima III - ekonomska klasifikacija
- Obrazac (4) Izvještaj o novčanim tokovima IV – ekonomska klasifikacija za JZU
- Obrazac br. (5) Izvještaj o neizmirenim obavezama

Fond je takođe u obavezi da sačini i dostavi Ministarstvu finansija Konsolidovani godišnji finansijski izvještaj na obrascu br.(6) za javne zdravstvene ustanove koje su u sistemu javnog zdravstva.

Rok za dostavljanje godišnjih finansijskih izvještaja je 31. mart tekuće godine za prethodnu godinu.

Od 01. januara 2010. godine poslovanje Fonda se obavlja preko Glavnog računa Državnog Trezora. Konceptom konsolidacije, koji je definisan Zakonom o budžetu, promijenjen je način funkcionisanja Fonda i finansiranja sistema zdravstva. Težište aktivnosti bilo je dalje prilagođavanje Fonda pravilima i principima rada trezorskog poslovanja i na uspostavljanju ekonomske klasifikacije rashoda u dijelu plaćanja na gotovinskoj osnovi kroz sistem SAP-a. Završni račun Fonda usvaja Skupština u sklopu završnog računa Budžeta države.

Prilog izvještaji:

1. Izvještaj o novčanim tokovima III za Fond za zdravstveno osiguranje.
2. Izvještaj o neizmirenim obavezama (5) za Fond za zdravstveno osiguranje, sa napomenama.

**FOND ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE CRNE GORE
PODGORICA**

(3) IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA III

Godina 01.01.-31.12.2012.god

(u €)

redni brni	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	IZVRŠENJE	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI			
1.1	Opšti prihodi			
1.2	Namjenski prihodi		25.325.741	24.979.147
1.3	Sopstveni prihodi		136.986.504	142.434.127
1.4	Donacije			
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)		162.312.245	167.413.274
2	IZDACI			
2.1	Tekući izdaci		3.913.105	3.604.748
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca		2.074.839	2.177.285
2.1.2	Ostala lična primanja		34.653	17.252
2.1.3	Rashodi za materijal i usluge		1.646.488	1.311.371
2.1.4	Tekuće održavanje		65.165	40.714
2.1.5	Kamate		29.100	25.271
2.1.6	Renta		7.990	7.488
2.1.7	Subvencije			
2.1.8	Ostali izdaci		54.870	25.367
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu		21.232.985	21.352.455
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove			
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite		12.978.815	13.497.406
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja		8.254.170	7.855.049
2.3	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru		136.986.504	142.434.127
2.4	Kapitalni izdaci		179.651	21.943
2.5	Pozajmice i krediti			
2.6	Otplata dugova			
2.7	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)		162.312.245	167.413.274

U Podgorici
31.12.2012.god.

Lice odgovorno za
sastavljanje izvještaja

Ovlašćeno lice

**FOND ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE CRNE GORE
PODGORICA**

(5) IZVJEŠTAJ O NEIZMIRENIM OBAVEZAMA

Godina 01.01.-31.12.2012

(u €)

redni broj	OPIS	Stanje obaveza na dan 31.12.prethodne godine	Stanje obaveza na kraju izvještajnog perioda
1	2	3	4
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)	70.155	99.184
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca		
1.2	Obaveze za ostala lična primanja		
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke	70.155	99.184
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	2.658.179	5.435.467
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima	4.571.464	4.565.568
4	Obaveze za kapitalne izdatke		
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima		
6	Obaveze po osnovu otplate dugova		
7	Obaveze iz rezervi		
8	Stanje obaveza na kraju godine (1+2+3+4+5+6+7)	7.299.798	10.100.219

U Podgorici
31.12.2012.god.

Lice odgovorno za
sastavljanje iskaza

Direktor

Napomene uz Izvještaj o neizmirenim obavezama (preliminarni)

Struktura obaveza na dan 31.12.2012.god.

Pozicija 1	99.184,01 €
1.1 Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	
1.2 Obaveze za ostala lična primanja	
1.3 Obaveze za ostale tekuće izdatke(obaveze za materijalne troškove, obaveze po ugovorima o cesiji i ostalo)	99.184,01 €
Pozicija 2	5.435.467,20 €
Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	
-liječenje osiguranika van Republike (ZU Srbije)	1.583.768,74 €
-liječenje osiguranika u Republici van sistema Fonda (Igalo,Meljine,Kuliš,PZU Ars Medica,...)	942.393,32 €
- ortopedske sprave i pomagala (Rudo Montenegro,Dubai,optike,...)	165.006,45 €
- putni troškovi osiguranika	
- naknade za bolovanje preko 60 dana	2.744.298,69 €
Pozicija 3	4.565.567,92 €
Obaveze za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	
- obaveze za lijekove i medicinski materijal (Montefarm)	4.563.764,60 €
- obaveze za usluge stomatologije	1.803,32 €
UKUPNO:	10.100.219,13 €

Napomena:

Prikazane obaveze su procijenjene kumulirane obaveze na kraju izvještajnog perioda iz razloga što je izrada konačnog obračuna, a time i usaglašavanje obaveza i potraživanja za 2012.god. u toku. Na osnovu Pravilnika o načinu sačinjavanja i podnošenje finansijskih iskaza za Budžet, državne fondove i jedinice lokalne samouprave (Sl.list CG.32/11 i 14/11) rok za dostavljanje godišnjih finansijskih izvještaja Ministarstvu finansija je 31.marta tekuće za prethodnu godinu. Obaveze Fonda na dan 31.12.2011.godine su iznosile 7.299.798,00 eura. Napominjemo da u toku 2012. godine nije bilo preuzimanja obaveza od strane Ministarstva finansija.